

METSÄN HAKKUUSUUNNITELMIEN JA HAKKUUTOIMENPITEIDEN KESKEYTTÄMINEN AALISTUNTURIN, MIEKOJÄRVEN JA LOUNAIS-LAPIN ALUEELLA (Luonnonsuojelulaki 57 §)

Vireillepanija

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Rovakatu 23, huone 219, 96100 Rovaniemi
lappi@sll.fi

Vireillepanon sisältö

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (jäljempänä Yhdistys/vireillepanija) on toimittanut sähköpostitse 29.8.2021 Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus) vireillepanon Metsähallituksen Metsätalous Oy:n (jäljempänä Metsähallitus) hakkuusuunnitelmien ja hakkuutoimenpiteiden keskeyttämiseksi luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n nojalla.

Yhdistyksen tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen vireillepanon kohteena olevilla alueilla. Vireillepanossa viitataan Ylitornion-Pellon Luonto ry:n, Kemin Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ry:n, SLL Rovaniemen ja SLL Lapin piiri ry:n ympäristöministeriölle toimittamaan esitykseen Lounais-Lapin erämaa -nimisen kansallispuiston perustamiseksi sekä Aalistunturin kansallispuistoaloitteeseen. Vireillepanon mukaan Metsähallituksen hakkuusuunnitelmat ja aiotut hakkuut ovat uhka kansallispuistoesitysten alueiden luontoarvoille. Tämän vuoksi Yhdistys vaatii ELY-keskusta keskeyttämään Metsähallituksen hakkuusuunnitelmat koko Kolarin Aalistunturin alueella sekä Pellon Miekojärven ja Lounais-Lapin erämaan alueilla. Yhdistyksen mukaan ELY-keskus on hyväksynyt hoitosuunnitelmia vajavaisin tiedoin. Hoitosuunnitelmien jälkeen on tullut alueilta uusia luontotietoja, joiden vuoksi hoitosuunnitelmat ja sen jälkeiset ELY-keskuksen lausunnot, hakkuusuunnitelmat ja niiden perusteena olleet luontoselvitykset pitää ottaa uudelleen tarkasteluun.

Vireillepanija on toimittanut 31.8.2021 sähköpostitse 24.9.2021 päivätyn muiston metsänkäyttöilmoituskohteista Aalistunturin alueella. Yhdistyksen mukaan metsänkäyttöilmoitukset kohdistuvat luonnontilaiseen metsään.

Myös Markus Asikainen on 2.1.2022 toimittanut ELY-keskukselle em. muiston, jossa esitellään kansallispuistoaloitteen jälkeen kirjattujen metsänkäyttöilmoitusten kohteita Aalistunturin alueella.

27.1.2022 Olli Manninen on toimittanut ELY-keskukselle sähköpostitse selvityksen lajitiedoista ja maastoraportin Aalistunturin kansallispuistoehdotuksen alueelta. Lajien inventointitiedot koskevat pääasiassa sammalia.

Lisäksi Markus Asikainen on toimittanut 16.5.2022 aineistoa Aalistunturin noteerattomista alueista.

Metsähallituksen kuuleminen

ELY-keskus on varannut 3.6.2022 lähetetyllä sähköpostilla hallintolain 34 §:n mukaisesti Metsähallitukselle tilaisuuden lausua vireillepanosta.

Metsähallitus Metsätalous Oy on 22.6.2022 toimittanut lausuntonaan SLL Lapin piirille 26.11.2021 antamansa sähköpostivastauksen, joka on tämän päätöksen liitteenä. Vastauksessa todetaan vireillepanon kohteena olevista alueista seuraavaa:

1. Aalistunturin raja-alueen valtion maat

Aalistunturin raja-alueesta 977 ha on Luontopalvelujen taseessa olevaa suojeluohjelma-aluetta. Liiketoiminnan taseessa olevaa aluetta on 10 085 hehtaaria, josta metsämaata on noin 7 400 ha. Alueella on noin 930 ha luontokohteita ja ekologisia käytäviä, jotka on suojeltu metsätalouden tekemissä kartoituksissa. 455 ha on rajoitetun metsänkäyttelyn piirissä olevia kohteita. Aluetta, jossa ei ole metsätaloutta rajoittavia tekijöitä on noin 5 960 ha. Liiketoiminnan metsistä 6 550 ha eli 75 % on alle 80 vuoden ikäisiä.

Koska suurin osa alueesta on normaalia metsätalousaluetta ja suurelta osin kasvatusvaiheen männiköitä, sinne laaditaan hakkuusuunnitelmia metsänhoidollisen tarpeen ja metsänuudistusmahdollisuuksien mukaan. Raja-alueella on tällä hetkellä voimassa melko runsaasti metsänkäyttöilmoituksia. Seuraavat hakkuut toteutetaan tulevan talven aikana talvitiestä

käyttäen. Hakkuusuunnitelmat eivät kohdistu vanhoihin luonnonmetsiin tai muuten luontoarvoiltaan merkittävälle kohteille. Suurin osa hakkuista on viljelymetsien ja ojitettujen turvemaiden harvennuksia.

2. Lounais-Lapin raja-alueen valtion maat

Alueen valtion maan pinta-ala on noin 32 800 ha, josta Luontopalvelujen hallinnassa noin 19 300 ha ja liiketoiminnan taseessa 13 500 ha. Liiketoiminnan taseessa on noin 9000 ha tuottavaa metsämaata, josta 670 ha toiminnan ulkopuolisia luontokohteita, 340 ha rajoitetun metsänkäyttelyn alueita ja 7 950 hehtaaria normaalin metsänkäyttelyn piirissä. Liiketoiminnan taseessa olevista metsistä 10 090 ha on alle 80 vuoden ikäisiä aktiivisen metsätaloustoiminnan piirissä olleita metsiä. Alueella on kattava metsäautotieverkosto. Metsätaloustoiminnan piirissä olleiden metsien hakkuista alueella jatketaan normaalisti. Luonnonmetsissä ja luontokohteilla ei toimita.

3. Miekojärven alue

Kuten edellä on jo tuotu esiin Miekojärven alueelle ei ole mikään tahon vielä tehnyt lopullista raja-alueesitystä. Esityksestä ei myöskään ollut rajausta Lapin Kansan artikkelissa, jonka mukaan ympäristöministeriön J-P Flander olisi sanonut alueelle olevan tulossa Metsähallituksen hakkuista. Metsähallitus ei tiedä, mistä hakkuista tässä olisi voinut olla kyse. Pellon kunnassa on käynnissä selvitystyö, johon liittyen konsultilla on useita vaihtoehtoisia rajaustarkasteluja. Alueen pinta-alaa,

suojelutilannetta, metsien rakennetta tai mahdollisia hakkuita ei voida tässä vaiheessa arvioida ennen kuin saatavilla on yksi selkeä rajausesitys. Luonnonmetsissä ja luontokohteilla ei toimita.

Em. sähköpostivastauksen lisäksi Metsähallitus on 22.6.2022 toimittamassaan sähköpostissa ELY-keskukselle todennut, että Metsähallitus ja Pellon Kehitys Oy ovat perustaneet Ritavaara-Miekojärvi- matkailualueelle yhteistyöryhmän 9.12.2021, jonka tavoitteena on matkailun, metsätalouden, luonnonsuojelun, porotalouden ja kaavoituksen yhteistyö Pellon kunnan tärkeällä matkailun painopistealueella. Myös Pellon kunnan suunnittelema kansallispuistohanke sijoittuu tälle alueelle. Tietojemme mukaan kansallispuistohanke ei ole edennyt Pellon kunnan toimesta.

Metsähallitus toteaa lisäksi, että se sai lajihavaintojen koordinaatit käyttöömmä 3.6.2022 päivätyn ELY-keskuksen lausuntopyynnön liitteenä. Metsähallitus on omalta osaltaan kartoittanut alueen luontoarvoja ja siirtänyt luontokohteen kriteerit täyttäviä kohteita pois metsätalouskäytöstä. Luontokartoitusta jatketaan kesällä 2022 ennen hakkuutoimenpiteitä.

Metsähallitus toteaa lopuksi, että SLL Lapin kirjeessä 28.8.2021 toivotaan Metsähallituksen siirtyvän jatkuvan kasvatuksen hakkuisiin. Yksi keskeinen Metsähallituksen tavoite on lisätä peitteisten metsänkäsittelymenetelmien osuutta sille soveltuvilla kohteilla. Lapissa tavoite peitteisten metsänkäsittelymenetelmien osuudelle uudistusluonteisten hakkuiden pinta-alasta on vähintään 35 %. Vuonna 2021 toteutus oli 45 %.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaisu

ELY-keskus hylkää SLL Lapin piirin vaatimuksen metsänhakkuusuunnitelmien täytäntöönpanon keskeyttämisestä, koska perusteita luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen hallintopakon määrittämiselle ei ole.

Perustelut

Luonnonsuojelulain 57 §:n mukaan, jos joku laiminlyö luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, ELY-keskus voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määrääjässä poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Säännöksen tarkoittama pakkokeino edellyttää, että joku toimii lain tai sen nojalla annetun päätöksen tai määräyksen vastaisesti.

Luonnonsuojelulain 61 §:n 3 momentin mukaan valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. ELY-keskus katsoo SLL Lapin piirin olevan luonnonsuojelulain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai

ympäristönsuojelun edistäminen. ELY-keskus on näin ollen tutkinut vaatimuksen.

Viranomaisen on tehtävä luonnonsuojelulain 57 §:n 2 momentin mukaisen vireillepanon johdosta valituskelpoinen päätös. Lainkohdan mukaisia pakkokeinoja voidaan käyttää, jos jokin taho ryhtyy luonnonsuojelulain määräysten vastaiseen toimeen.

Yhdistyksen vireillepano koskee Metsähallituksen hakkuusuunnitelmia ja hoitosuunnitelmia, jotka pohjautuvat vuotuisia hakkuumääriä ja -alueita kartoittavaan luonnonvarasuunnitteluun. Hakkuuiden edellytyksenä on metsälain (1093/1996) 14 §:n mukaisen metsänkäyttöilmoituksen tekeminen metsäkeskukselle, joka tehtävänä on valvoa metsälain 10 §:ssä tarkoitetut erityisen tärkeät elinympäristöt, joita vireillepanossa on tuotu esille.

ELY-keskus viittaa metsälain 7 a §:ään (20.12.2013/1085), jonka mukaan metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi vastaanottamastaan metsänkäyttöilmoituksesta ELY-keskukselle, jos ilmoituksen mukaista käsittelyaluetta tai osaa siitä koskee luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan lajin tai suojellun luontotyyppin esiintymää koskeva päätös tai Natura 2000 -verkostoon sisältyvä alue. Lapin ELY-keskukselle on em. säännöksen nojalla toimitettu vireillepanon kohteena olevista alueista Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueen läheisyyteen kohdistuneita metsänkäyttöilmoituksia. ELY-keskus on ilmoituksen saatuaan tutkinut ilmoituksen ja antamassaan lausunnossa valvonut luonnonsuojelun edun niin lajien, luontotyyppien kuin aluesuojelun osalta. ELY-keskuksen tiedossa ei ole muille vireillepanon kohteena oleville alueille kohdistuneita metsänkäyttöilmoituksia, koska suunnitelmat ja toimenpiteet eivät kohdistu luonnonsuojelualueelle eikä Natura 2000-verkoston alueelle em. Mustiaapa-Kaattasjärven läheisiä alueita lukuunottamatta.

Luonnonsuojelulain 57 §:n mukaista hallintopakkoa koskevien säännösten soveltaminen edellyttäisi, että alueille kohdistuu metsänkäyttöilmoituksia, jotka vaarantavat luonnonsuojelulla tai sen nojalla annetuissa määräyksissä rauhoitettuja luontoarvoja. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin kielto hävittää ja häiritä luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien levähdys- ja lisääntymispaikkoja on voimassa kaikessa metsän käsittelyssä. Samoin luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitetun luontodirektiivin liitteessä IV (b) mainitun tiukkaa suojelua vaativan kasvin tai sen osan hävittämiskielto on myös metsänkäsitelyssä voimassa. Metsäkeskuksen tehtävänä on ilmoittaa maanomistajalle luonnonsuojelualueen ulkopuolelle kohdistuvassa metsänkäsitelyssä tiedossaan olevat direktiivilajit.

Yhdistyksen toimittamat lajien inventointitiedot, jotka ovat tämän päätöksen liitteenä, sisältävät runsaasti uhanalaista lajistoa ja tyyppillistä vanhan metsän lajistoa, joka sinänsä kertoo kyseisten metsäalueiden luonnon monimuotoisuudesta ja arvokkuudesta. Laji-inventoinneissa ei ole ELY-keskuksen mukaan kuitenkaan luonnonsuojelulla rauhoitettua tai erityisesti suojeltavaa sammal-, jäkälä- tai kääväkäs-lajia. Laji-inventoinneissa ei ole ilmennyt sellaista lajistoa, joka tulisi lain nojalla jättää metsätaloustoimien ulkopuolelle, ja joiden esiintymien hävittäminen olisi luonnonsuojelulain mukaan kiellettyä.

ELY-keskus toteaa erikseen, että lakisääteisesti turvattavia lajeja ovat luontodirektiivin liitteen IV b lajit (LSL 49 §), luonnonsuojelulain 47 §:n erityisesti suojeltavien lajien esiintymät, joista on tehty rajauspäätös sekä luonnonsuojelulain 38 §:n nojalla rauhoitetut lajit (luonnonsuojeluasetuksen liitteissä 2 a, 2b, 3 a, 3 b ja 3 c luetellut lajit).

ELY-keskus korostaa, että luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisen pakkokeinon tulee perustua lakiin. Pakkokeinojen käytölle ei tässä tapauksessa ole lajiston osalta lakisääteistä perustetta. Lajien inventointitiedoissa esitetty lajisto ja lajien esiintymispaikat suositellaan turvaamaan ja jättämään metsätaloustoimien ulkopuolelle. Sääntelyn ulkopuolelle jäävien uhanalaisten lajien osalta suojelu on lähtökohtaisesti vapaaehtoista, jolloin maanomistajan päätettävissä on, miten näiden lajien esiintymispaikat turvataan metsänkäsitelystä vireillepanon kohteena olevilla kohteilla. Metsähallitus on vastineessaan todennut siirtäneensä luontokohteen kriteerit täyttäviä kohteita pois metsätalouskäytöstä. Metsähallitus on ilmoittanut, että luontokartoitusta jatketaan kesällä 2022 ennen hakkuutoimenpiteitä.

ELY-keskus toteaa, että paikallisyhdistysten esitykset kansallispuistojen perustamiseksi Kolarin Aalistunturin alueelle ja Lounais-Lapin erämaa -nimiselle alueelle ovat esityksiä ympäristöministeriölle, jossa esitysten käsittely on edelleen kesken. Koska esitysten käsittely on kesken eikä alueita ole tätä päätöstä annettaessa perustettu, ELY-keskuksella ei ole lakiin perustuvaa toimivaltaa ryhtyä keskeyttämään metsänhakkuusuunnitelmien täytäntöönpanoa tai metsätaloustoimia kyseisillä esitysalueilla.

Näillä perusteilla Lapin ELY-keskuksella ei ole perusteita ryhtyä luonnonsuojelulain 57 §:n mukaisiin toimenpiteisiin luonnonsuojelulain vastaisen toiminnan keskeyttämiseksi tai poistamiseksi.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 38 §, 42 §, 57 § ja 61 §
Luonnonsuojeluasetus (160/1997)

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Tarkemmat ohjeet päätöksen liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

ASIAN HYVÄKSYMINEN

Asian on esitellyt ympäristölakimies Pirkko Posio ja ratkaissut luontoympäristöyksikön päällikkö Jari Pasanen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

Valitusosoitus
SLL Lapin piirin vireillepano
- Aalistunturin kansallispuistoesitystä koskeva muistio
- laji-inventointien yhteenveto

Metsähallituksen sähköpostit 26.11.2021 ja 22.6.2022

PÄÄTÖS

SLL Lapin piiri, lappi@sll.fi
Metsähallitus, Metsätalous Oy, kirjaamo@metsa.fi

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto, kirjaamo.ym@gov.fi
Maa- ja metsätalousministeriö, kirjaamo.mmm@gov.fi

Tämä asiakirja LAPELY/3807/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/3807/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 27.07.2022 15:06

Esittelijä Posio Pirkko 27.07.2022 15:07